

Budžeta plānošana

Nākotnes prognožu izveide
Budžeta sagatavošana
Naudas plūsmas plānošana
Plānu izpilde

Nākotnes prognožu izveide

Izpētiet un izvērtējiet noieta tirgus

Izpētiet un izvērtējiet noieta tirgus, kuros uzņēmums plāno darboties: tajos pastāvošo likumdošanu, nodokļu politiku un konkurenci, noskaidrojiet, vai valstī netiek plānotas izmaiņas, kas būtiski var grozīt organizācijas darbības nosacījumus. Piemēram, vai netiks palielināts vai samazināts kāds nodoklis, kas ietekmē izejvielu cenas vai darbaspēka izmaksas u.tml. Piedāvājam vairākas [noderīgas saites](#) uz vietnēm par ārējiem tirgiem.

Plānojiet apjomus un resursus

Pēc situācijas apzināšanas jāpāriet pie situācijas modelēšanas. Jāplāno ražošanas un pārdošanas apjomi un to nodrošināšanai nepieciešamie resursi: iekārtas, tehnoloģijas, darbinieku skaits un to algu lielums, telpas (vai tiks nomātas vai iegādātas īpašumā) u.tml.

Budžeta sagatavošana

Kad ir saplānoti nepieciešamie resursi darbības sākšanai, var pāriet pie budžeta sagatavošanas procesa. Kopējais uzņēmuma budžets veidojas no vairākām sastāvdaļām, kas dod iespēju diezgan brīvi izvēlēties, kuru no daļām un cik lielā mērā izmantot. Tomēr būtiskākās daļas, kuras būtu izmantojamas jebkurā uzņēmumā, ir ražošanas vai pārdošanas budžets un izmaksu budžets.

Plānojiet pārdošanas ieņēmumus

Plānojot pārdošanas apjomu, ir svarīgi zināt ne tikai kopējo pārdošanas summu, bet arī pārdodamās vienības, jo, piemēram, mainoties tirgus situācijai (samazinoties vai palielinoties cenām), var visai vienkārši aprēķināt, kā šīs izmaiņas ietekmēs uzņēmuma pārdošanas apjomus.

Plānojiet izmaksas

Kad pabeigta pārdošanas plānošana, var pāriet pie izmaksu plānošanas. Tiešo izmaksu noteikšanai var izmantot jau zināmo pārdodamo vienību skaitu, kuru reizina ar vienas vienības pašizmaksu. Ražošanas uzņēmumam, plānošanā izmantojot vienības pašizmaksas summu, svarīgi ir atcerēties arī par iespējamām izmaiņām pašizmaksā dažādu apstākļu iespaidā, tāpēc var gadīties, ka jāveic pārrēķins. Īpaši būtiski tas ir, ja izmaksas jāsamazina.

Gatavojot budžetu, netiešās izmaksas ir svarīgi sadalīt pa grupām vai uzņēmuma nodaļām. Ieteicams atsevišķi rēķināt nepieciešamos izdevumus pārdošanas un administrācijas vajadzībām. Labāk būtu šos izdevumus sadalīt iespējami sīki, pat līdz katra darbinieka algai, mobilā tālruņa rēķinam, dienesta auto degvielas izlietojumam un darba vietas aprīkojumam, papildus analizējot arī šo posteņu lietderīgumu.

Papildus ir jāplāno arī investīcijas, proti, vai turpmāk ir paredzēts nomainīt iekārtas, atjaunot nolietoto datoraparātūru u.tml. Tas nozīmē, ka vajadzīgs arī investīciju budžets. Rūpīgi jāapsver arī, kāds būtu vispiemērotākais laika periods, kādā uzņēmums plāno norakstīt investīcijas, t.i., kāda būs lietotā nolietojuma likme.

Naudas plūsmas plānošana

Kad uzņēmuma vadība jau zina paredzētās pārdošanas apmērus un plānotās izmaksas, kā arī iespējamās ieguldījumus, ir laiks gatavot naudas plūsmas budžetu. Tajā jāiekļauj visi iespējamie ieņēmumi un izdevumi, ieskaitot materiālu izdevumus, pārdošanas un administrācijas izmaksas, pamatlīdzekļu iepirkšanu un pārdošanu, iespējamo kredītu atmaksāšanu vai plānoto kredītu saņemšanu, arī dividendu izmaksas vai pamatkapitāla palielināšanu.

Lai veiksmīgāk sagatavotu naudas plūsmas plānu, jāveic šādi darbi:

1. Aprēķiniet uzņēmuma pircēju (debitoru) maksājumus:
  - Noskaidrojiet budžetā paredzēto ieņēmumu apjomu pa mēnešiem.
  - Noskaidrojiet pircējiem piešķirtā atliktā maksājuma ilgumu.
2. Aprēķiniet, cik lieli būs naudas maksājumi piegādātājiem:
  - Noskaidrojiet produkcijas ražošanas apjomu un materiālu izlietojumu pa mēnešiem.
  - Noskaidrojiet materiālu krājumu izmaiņas, attiecīgi arī materiālu iegādes apjomu un iegādes izmaksas pa mēnešiem.
3. Noskaidrojiet piegādātāju noteiktā atliktā maksājuma periodu ilgumu.

Izmantojot iepriekš norādītos apsvērumus, jāaprēķina, kad tiks saņemti maksājumi no debitoriem un kad būs jāizdara maksājumi piegādātājiem.

Jānoskaidro pārējie ikmēneša maksājumi, piemēram, izdevumi pamatlīdzekļu iegādei, darbinieku algu maksājumi, telpu nomas maksa, īstermiņa vai ilgtermiņa kredīta ikmēneša maksājumi, nodokļu maksājumi u.tml.

Atcerieties, ka naudas plūsmas plāns rāda vienīgi plānoto naudas apriti un pat vislabākie plāna aprēķini nebūs pilnīgi precīzi. Tādēļ neizbēgami radīsies faktisko datu novirzes no budžetā paredzētajiem datiem. Sagatavojot naudas plūsmas plānu

nenoteiktos apstākļos, jāizmanto varbūtību analīze, tas ir, jāparedz dažādu notikumu scenāriju iespējamība, kā arī jāizvērtē budžeta pamatfaktoru ietekme.

[Piedāvājam naudas plūsmas plānotāju](#)

Plānu izpilde

Budžeta sagatavošanas procesā visbūtiskākais ir paša plāna sagatavošana, tomēr nekādā ziņā nedrīkst aizmirst, ka uzņēmumam ir ne tikai jāplāno sava nākotne, bet arī laiku pa laikam jāpārbauda, kā veicies ar plānotā izpildi. Tas parādīs ne tikai to, cik precīzi plānošana atbilst reālai situācijai, bet arī ļaus laikus pamanīt iespējamās novirzes no plānotā un laikus meklēt risinājumu situācijas uzlabošanai.